

Загалом детермінація права культурою – право посідає визначне місце в суспільстві, бо є глибинним виразником його культури (Б.О.Кістяківський), – стає дедалі визнанішою.

Запропоноване В.С.Горським осмислення історії української філософії у контексті історії національної культури в координатах генезису (до складу історії української філософії тим самим входять ті вчення, що визрівали на терені культури України, незалежно від того, у якому краї через обставини життя довелося формулювати ці ідеї їхньому авторові) та функціонування філософської системи, теорії чи ідеї (історія української філософії вивчає й ті ідеї, що були створені представниками інших національних культур, але реально функціонували у складі української культури, були сприйняті нею і справили певний вплив на її розвиток), на нашу думку, є засадничими і для історії українського правознавства.

Загалом учасники згаданих методологічних семінарів, а в обговоренні доповідей взяли участь усі співробітники відділу, погодилися, що викладені підходи до концептів «правовий простір» та «українське правознавство» цілком можуть бути покладені в основу дослідження українського правознавства в соціокультурному контексті.

А. М. ГУРОВА,
кандидат юридичних наук

МІЖНАРОДНА МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КОНФЕРЕНЦІЯ «СПІЛЬНІ НАДБАННЯ В КОСМОСІ» (АРИЗОНА, США)

24–26 лютого 2021 р. на базі Міжнародної асоціації вивчення спільних надбань Аризонського державного університету (International Association for the Study of the Commons (IASC), Arizona State University) пройшла міжнародна міждисциплінарна конференція на тему «Спільні надбання в космосі». У ній взяли участь вчені у галузях економіки, соціології, історії та права зі США, Португалії, Франції, Люксембургу, Італії, Австралії, Греції, Польщі, Мексики, Сполученого Королівства, Канади, Індії, Філіппін та України.

На конференції було представлено 45 доповідей, поділені на 6 секцій, у межах яких на панельних дискусіях було обговорено такі теми, як охорона культурної спадщини на Місяці, управління дослідженням та використанням ресурсів на Місяці, механізми розподілу космічних ресурсів, управління рухом в навколосемному космічному просторі, еколого-правові питання захисту космічного простору та небесних тіл.

Під час конференції було обговорено концепцію економічного управління на Місяці, яка передбачає створення спеціального органу, який складався б з 49 відсотків з урядових та 51 відсотку неурядових представників, які збирали б внески за використання інфраструктури Місяця, а також розглянуто Декларацію прав Місяця, в якій чітко закріплена його суб'єктність з правами, зокрема, на збереження екологічної цілісності, взаємовідносин з навколишнім середовищем Землі та живими істотами, а також право залишатися вільним від людських конфліктів чи війн небесним тілом. У контексті пошуку найоптимальнішої моделі управління космічними ресурсами учасниками конференції

ції були запропоновані аналогії, взяті з Договору про Шпіцберген 1920 р. та Конвенції про морських котиків у північній частині Тихого океану 1911 р.

Представники Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України старший науковий співробітник кандидат юридичних наук О. О. Малишев та науковий співробітник кандидат юридичних наук А. М. Гурова взяли активну участь у цій конференції з доповіддю на тему «Що внизу, те й вгорі: археологічне право в космічну епоху». У доповіді було розкрито такі питання: 1) чи коректно говорити про археологічні пам'ятки в контексті об'єктів на Місяці; 2) специфіка підходу до охорони об'єктів археологічної спадщини за законодавством США, зокрема в контексті нового Закону про охорону об'єктів місії «Аполлон»; 3) що відрізняє археологічну спадщину на Місяці від простого космічного сміття; 4) скільки часу треба, щоб визнати залишений на небесному тілі об'єкт таким, що становить культурну цінність; 5) які критерії ЮНЕСКО для цього будуть доцільні; 6) який механізм охорони археологічних об'єктів на Місяці можна побудувати, користуючись моделлю охорони об'єктів підводної культурної спадщини*.

Загалом конференція пройшла плідно та цікаво й дала змогу розширити світогляд вітчизняних науковців щодо сучасного правового порядку в сфері управління спільними надбаннями в космічному просторі, а також гідно представити вітчизняні наукові школи археологічного та космічного права.

І. В. МУЗИКА,
кандидат юридичних наук,
доцент

ЮРИДИЧНІ ТОНКОЦІ ЦИВІЛІСТИКИ В КОНТЕКСТІ ПІВВІКОВОГО НАУКОВОГО ЖИТТЄПІСУ

У ювілейному виданні «*Elegantia iuris ius civile (Юридичні тонкощі цивілістики)*. Вибрані праці»^{**} представлено науковий доробок професора Івана Андрійовича Бірюкова, який є результатом більш як півстолітньої праці у лоні правознавства, зокрема цивілістики. Розкривається широкий спектр проблем, які допомагають робити цивільне право ефективнішим і справедливим у процесі демократичної трансформації українського соціуму.

Тексти, вміщені у виданні, мають також філософсько-правовий вимір. Зокрема, автором порушуються актуальні сьогоденні проблеми: цінність людської особистості; індивідуальна свобода та свобода як цінність; співвідношення держави та індивіда; природне право вибору і його взаємозв'язок з цивільним законодавством; інтерес і суб'єктивне право; справедливість та її місце у цивільному судочинстві; індивідуалізм і його вплив на цивільне законодавство; межі цивільно-правового регулювання відносин, об'єктом яких є життя, здоров'я, тілесна недоторканість; співвідношення природних прав з цивільною правоздатністю та суб'єктивними правами фізичної особи тощо.

*З повною версією доповіді можна ознайомитись за посиланням: <https://youtu.be/xV9XWSJXAMw>.

**Бірюков І. А. *Elegantia iuris civilis*. Вибрані праці. Упорядники: В. І. Бірюков, Т. І. Бондарук, В. О. Бондарук. Вст. ст. В. І. Бірюков; Ю. О. Заїка, Т. І. Бондарук. Київ-Херсон: САК ЛТД, 2020. 520 с.